

JEDNOTNÁ VIZUÁLNÍ IDENTITA STÁTU

Pracovní materiál Ministerstva financí ČR

Aktualizováno 1. srpna 2022

SROVNÁNÍ JEDNOTNÝCH VIZUÁLNÍCH IDENTIT OKOLNÍCH STÁTŮ

Slovensko

Časový harmonogram

- vyhlášení zakázky v říjnu 2015
- podepsání smlouvy v únoru 2016
- implementace do října 2016

Cena

- 80 000,- EUR (cena za celou zakázku, která obsahovala i další položky)

Použití

- povinné pro vrcholné orgány státní moci a ministerstva
- doporučené pro ostatní ústřední orgány státní správy, orgány státní správy a místní orgány státní správy a samosprávy

Na Slovensku bylo vytvoření jednotné vizuální identity součástí projektu tvorby značky Slovenska, zajišťující prezentaci státu v zahraničí. Projekt tak spadal pod Ministerstvo zahraničních věcí a evropských záležitostí. Již v letech 2013 až 2015 ministerstvo zkoumalo vnímání značky Slovenska napříč obory pomocí např. cíleného testování pomocí focus groups, veřejnou diskuzí na nově zřízeném portálu k této problematice, strukturovanými online dotazníky, diskuzemi na univerzitách nebo průzkumem veřejného mínění. Ačkoliv sjednocení vizuální identity státní správy bylo vždy jedním z proklamovaných cílů tohoto projektu, primárně se jednalo spíše o tvorbu značky státu pro zahraniční prezentaci.

V říjnu 2015 byla vyhlášena otevřená zakázka soutěž návrhů, která poptávala ideové ukotvení značky Slovensko (příběh, obsahová identita, slogan), vizuální identitu značky Slovensko a sjednocení logotypů státní správy, komplexní brand book a dizajn manuály. Předpokládaná hodnota celé zakázky byla stanovena na 88 900,- EUR bez DPH. Vítěze vybírala odborná porota složená ze 12 členů, mezi nimi byli např. akademický malíř a rektor VŠVU Stanislav Stankoci, sociolog Martin Bútora či zástupci klíčových rezortů vlády a agentur SACR (Slovenská agentúra pre cestovný ruch) a SARIO (Slovenská Agentúra pre rozvoj investícií a obchodu). Kritéria uplatněná při vyhodnocování projektů a jejich váha byla následující¹:

¹ Oznámenie o súťaži návrhov 20205 - MNA, 9. 10. 2015

Ideový příběh značky	50
Komunikační slogany	55
Typografie	10
Logotyp	70
Jednotná vizuální identita státní správy	55
Celková cena	50

Soutěže se zúčastnili čtyři účastníci, z nichž jeden byl pro nesplnění podmínek vyloučen. Ze tří anonymizovaných návrhů vybrala porota na zasedání 11. ledna 2016 jako vítěze návrh společnosti Creative Department, s.r.o.²

Smlouva o dílo a poskytnutí licence byla podepsána 8. února 2016, dohodnutá částka činila 80 000,- EUR bez DPH. Součástí smlouvy je udělení licence v neomezeném rozsahu k používání všemi známými způsoby.³ Celý koncept brandingů státu a sjednocení vizuální identity státní správy byl představen na konci dubna 2016. Vláda přijala usnesení, které ukládalo jednotlivým rezortům implementaci nových prvků s termínem do října 2016.

Používání prvků jednotné vizuální identity je povinné pro vrcholné orgány státní správy a ministerstva. Doporučeno je také pro ostatní ústřední orgány státní správy, orgány státní správy a místní orgány státní správy a samosprávy.⁴ Z 11 ústředních orgánů státní správy jich 9 implementovalo prvky jednotné vizuální identity státu. V orgánech samosprávy na úrovni 8 samosprávných krajů nesáhl k implementaci jednotné vizuální identity státu žádný z nich. Mezi orgány státní správy spadajícími pod Ministerstvo financí je přijetí jednotné vizuální identity poměrně běžné, přijaly ji např. Úřad pro regulaci hazardních her, Úřad vládního auditu, Státní pokladna a další, ne však Finanční správa či Celní správa.

² Zápisnica zo zasadnutia poroty v súťaži návrhov, 11. 1. 2016

³ Zmluva o dielo a o poskytnutí licencie č. 130.402/2015-OVDI

⁴ Pravidlá používania zjednotených logotypov štátnej správy SR

Německo

Časový harmonogram

- vyhlášení zakázky v prosinci 1998
- představení a implementace proběhly během roku 1999

Cena

- nebyla zveřejněna

Použití

- povinné pro vrcholné orgány státní moci a ministerstva
- pro úřady podřízené ministerstvům rozhoduje o implementaci příslušné ministerstvo
- platí pouze pro federální úřady, na úrovni spolkových zemí se nepoužívá

Základ současné jednotné vizuální identity Spolkové republiky Německo vznikl již v roce 1996 v rámci soutěže o federální logo. Na konci roku 1998 pak byl vypsán tendr na zpracování celkového konceptu jednotné identity státu, která byla následně představena v roce 1999. Cena zakázky nebyla zveřejněna.⁵ Ačkoliv jednotná vizuální identita stále vychází z původního konceptu, v průběhu času byla několikrát aktualizována, naposledy v roce 2017. Za její údržbu, vývoj a implementaci je zodpovědný Informační a tiskový úřad federální vlády, který od roku 2014 spolupracuje s agenturou Adlerschmidt.⁶

Jednotná identita Německa zahrnuje vládní instituce, ministerstva, některé federální úřady podřízené ministerstvům, ambasády v zahraničí a další. Pro úřady podřízené ministerstvům není použití jednotné identity povinné, např. Federální daňový úřad ji využívá, Federální celní úřad ne. Aplikace jednotné identity na podřízené orgány je na uvážení každého ministerstva. Na úrovni jednotlivých spolkových zemí se jednotná vizuální identita Německa neaplikuje. Každá spolková země, její ministerstva a další instituce si volí vlastní grafickou identitu.

Bundesministerium
für Verkehr und
digitale Infrastruktur

Bundesministerium
für Familie, Senioren, Frauen
und Jugend

⁵ Beyond the Blue Ribbon: An Evaluation of the Rijkshuisstijl from a Branding Perspective

⁶ Die Bundesregierung: Weiterentwicklung des Corporate Designs

Rakousko

Časový harmonogram

- představení v květnu 2018
- implementace do konce roku 2018

Cena

- identita byla vytvořena in-house, platilo se však za licence (62 000,- EUR)

Použití

- povinné pro ministerstva a některé orgány státní moci
- pro úřady podřízené ministerstvům rozhoduje o implementaci příslušné ministerstvo
- platí pouze pro federální úřady, na úrovni spolkových zemí se nepoužívá

Rakouská vláda představila podobu sjednocené vizuální identity v květnu 2018, ministerstva měla za úkol prvky této identity implementovat do konce roku 2018. Na rozdíl od Slovenska a Německa je hlavním grafickým prvkem nového vizuálního stylu státní vlajka, ne stylizovaný státní znak.⁷ Rakouská vláda při představování jednotné identity tvrdila, že veškeré práce na projektu proběhly in-house v úzké spolupráci kreativních a grafických týmů v rámci federální vlády. Nicméně později se ukázalo, že ve skutečnosti veřejné prostředky v souvislosti s projektem vynaloženy byly. Jelikož nová vizuální identita byla velice podobná tehdejší grafické identitě rakouského ministerstva zahraničí, která byla vytvořena v roce 2014 externím designérem Thomasem Feichtnerem, spolková vláda raději uzavřela s Feichtnerem dohodu, aby se vyhnula případným sporům o autorství nového stylu. Za práva a licence k použití nové identity zaplatilo Rakousko Feichtnerovi 62 000,- EUR, dalších 8 000,- EUR pak za různé další práce.⁸

Jednotná vizuální identita je povinná pro ministerstva, u ministerstvům podřízeným organizacím je implementace jednotné identity ponechána na rozhodnutí příslušného ministerstva. Podobně jako v Německu je jednotná vizuální identita používána pouze na federální úrovni, jednotlivé spolkové země a jejich úřady ji nepoužívají. Jednotná identita se také úmyslně nepoužívá u legislativních a soudních orgánů. Tento krok má občanům vizuálně komunikovat oddělení jednotlivých složek státní moci.

Bundeskanzleramt

Federal Chancellery
Republic of Austria

⁷ Einheitliches visuelles Erscheinungsbild für die Österreichische Bundesregierung

⁸ Die Regierung zahlt für „intern erarbeitete“ Logos einen externen Designer

Další příklady

Ve **Švýcarsku** byla jednotná vizuální identita zavedena v roce 2007. Byla vytvořena kompletně in-house, její implementace stála 7,5 mil. švýcarských franků (v tehdejším kurzu 4,65 mil. EUR).⁹ Projektované roční úspory po zavedení jednotné identity byly odhadovány na 7 mil. franků.

V **Holandsku** byl systém jednotné vizuální identity státní správy (tzv. Rijkshuisstijl) zaveden v roce 2008. Logo, ze kterého koncept vychází, bylo vytvořeno externě za 60 000,- EUR. Implementace jednotné identity na všech úrovních trvala téměř tři roky a stála přibližně 15 mil. EUR.¹⁰ Roční úspory byly odhadovány na 5 mil. EUR.

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Ve **Velké Británii** se jednotná vizuální identita zaváděla postupně od ledna 2012 v rámci digitalizace státní správy. Identita byla vyrobena in-house a daňové poplatníky údajně nemělo její vytvoření stát „ani penny“.¹¹

Ve **Španělsku** byla v roce 2007 vyhlášena otevřená soutěž o nové jednotné logo vlády a ministerstev. Vítězi této soutěže bylo vyplaceno 12 000,- EUR,¹² jeho návrh však nakonec použit nebyl. Místo něj byla mezi lety 2008 a 2010 postupně implementována nová jednotná vizuální identita, která byla vytvořena in-house a která kromě státního znaku používá také prvky španělské vlajky a vlajky EU.

⁹ Neues Corporate Design verwirklicht

¹⁰ Nieuwe rijkslogo kost vijftien miljoen

¹¹ New Government department branding set to launch

¹² Gran parecido entre el futuro logotipo del Gobierno de España y el alemán

JEDNOTNÁ VIZUÁLNÍ IDENTITA V ČR

Vytvoření jednotné vizuální identity České republiky v praxi znamená vytvoření logotypu státní správy a vysvětlujícího logomanuálu, který kromě jiného vysvětlí aplikaci nově vzniklého logotypu na jednotlivých úrovních státní správy.

Logomanuál by měl obsahovat následující: logotyp, jeho rozkreslení, rozměry, ochranné zóny, specifikaci použitých barev, černobílou a jednobarevnou variantu, kompatibilní barvy a pozadí, zakázané varianty, českou a anglickou jazykovou mutaci a systém pro aplikaci logotypu na různých úrovních státní správy. Dále je nutno adresovat aplikaci v následujících oblastech:

- na úředních tiskovinách (hlavičkový papír, obálka, obaly na dokumenty, vizitky, princip tvorby formulářů – tisková zpráva, newsletter, mediální monitoring atp., pozvánka, compliment card, jmenovka na stůl, jmenovka účastníka společenské akce, menu slavnostní či protokolární večeře)
- v multimediálních aplikacích (internetová stránka – hlavní a kontaktní varianta, profily na sociálních sítích, prezentace v MS Powerpoint, podpis v emailu, CD/DVD obal i nosič, mobilní aplikace)
- na orientačních systémech (označení budov, označení vstupu, VIP, šipky, označení kanceláře, označení zasedací místnosti, štítky na dveřích, jmenovky; roll upy, reklamní vlajky, reklamní stěna; značení automobilů – varianty osobní automobil, minivan)
- na informačních či prezenčních předmětech a materiálech (brožura A4 i A5 – přední a zadní strana, vnitřní dvoustrana; plakát, základní prezentační předměty – papírová taška, diář, pero v krabičce, poznámkový blok, USB flash disk atd.)

V rámci případné veřejné zakázky by bylo vhodné specifikovat povinné prvky vizuálu. Je nutné také vzít v potaz nedostatečně přesnou definici národních barev. Jak uvádí Ministerstvo vnitra: „V [zákoně o státních symbolech ČR] jsou barvy uvedeny pouze v obecné rovině (stříbrná, zlatá, červená, bílá, modrá, červená, černá). Zákon, ani žádný prováděcí právní předpis, blíže nespecifikuje barevnost české státní symboliky, např. přes barevný systém CMYK nebo PANTONE. Taková úprava je záměrná, neboť jmenované barevné systémy jsou sice obecně uznávané, nejsou však právně závazné“. Bude tedy třeba dopředu říci, zda se pro jednotnou vizuální identitu ČR použijí konkrétní barvy (a přesně je v tom případě specifikovat), či zda se nechá uchazečům o zakázku v této věci volnost v duchu zákona o státních symbolech.

Veřejná zakázka

Odhadovaná cena pořízení: 2 000 000,- Kč bez DPH

Předpokládaná délka implementace: 15 měsíců od vyhlášení zakázky

Předmětem veřejné zakázky by měla být licence v neomezeném rozsahu na použití jednotného logotypu státní správy, dodání logotypu v elektronické formě, dále vyhotovení logomanuálu, který stanoví pravidla práce s logotypem pro úřady na různých úrovních státní správy a způsob jejich prezentace a vizuální komunikace. Poskytovatel také musí zaručit vypořádání autorských práv třetích osob ke všem použitým autorským dílům v rámci logomanuálu.

Odhad ceny vychází z analogické zakázky na Slovensku, jejíž cena byla 80 000,- EUR bez DPH. Zakázka poptávala kromě jednotné vizuální identity také značku státu pro prezentaci v zahraničí, v případě ČR tedy bude zakázka úžeji vymezená a měla by tedy být levnější. Nicméně u slovenské zakázky převažoval v době jejího vyhlášení názor, že nabízení částka je relativně nízká a o zakázku příliš velký zájem nebyl – ze čtyř přihlášených jeden návrh nesplnil základní podmínky a další dva získaly při posouzení odbornou porotou méně než 50% možných bodů. S přihlédnutím k výše uvedenému a také k růstu cen od roku 2015 (kdy byla zakázka vyhlášena na Slovensku) lze stanovit odhadovanou cenu zakázky na jednotnou vizuální identitu ČR na 2 000 000,- bez DPH.

Zakázka probíhala na Slovensku poměrně rychle – vyhlášena byla v říjnu 2015, porota vybrala vítězný návrh v lednu 2016, smlouva s dodavatelem byla podepsána v únoru 2016. Definitivní vizuální identita byla představena v dubnu 2016 a termínem implementace pro jednotlivá ministerstva byl říjen 2016. Předpokládaná délka analogické zakázky v ČR by při precizní přípravě jednoznačné zadávací dokumentace mohla odpovídat slovenskému modelu. Délka následné implementace záleží především na rozhodnutí, na jakých úrovních státní správy bude jednotná identita aplikována.

O vítězném návrhu by měla rozhodovat odborná porota. Na Slovensku měla při výběru vítěze porota 12 členů (+ 5 náhradníků) a tvořili ji státní úředníci z různých úřadů (ministerstev, Agentury pro cestovní ruch, Agentury pro rozvoj investic, zástupci diplomacie) a také externí odborníci (např. rektor VŠVU, sociolog, akademický malíř, ředitelka Google pro český a slovenský trh). Došlé návrhy byly anonymizovány a každý člen poroty bodově hodnotil každý návrh v několika kategoriích. V podmínkách soutěže bylo stanoveno, že vítězný návrh musí získat minimálně 50% možných bodů od každého člena poroty. Překročením této hranice bylo také podmíněno vyplacení odměny (tzv. skicovného) nevýherním návrhům.

Tyto odměny byly vypsány pro druhý a třetí nejlépe hodnocený návrh ve výši 3 000,- EUR, resp. 2 000,- EUR (při dosažení zmíněné hranice 50% bodů od každého porotce).

Odkup licence

Odhadovaná cena pořízení: dle licence

Předpokládaná délka implementace: 10 měsíců

Další variantou sjednocení vizuální identity je použití již existujícího vizuálu. V takovém případě je nutné zaplatit použití či rozšíření licence, případně doplnění logotypu a logomanuálu o nutné prvky uvedené výše, které nemusely být součástí původní licence.

V zahraničí postupovalo podobným způsobem Rakousko, které odkoupilo k plošnému použití licenci původně využívanou ministerstvem zahraničí (následně proběhly dílčí grafické úpravy).

Výroba in house

Odhadovaná cena pořízení: teoreticky nulová

Předpokládaná délka implementace: 24 měsíců

V situaci, kdy státní správa má k dispozici vlastní grafický tým, lze jednotnou vizuální identitu státu vytvořit interně. Dá se však předpokládat větší časová náročnost takového postupu, zejména v situaci, kdy tento grafický tým zatím není sestaven. Tímto krokem se ušetří náklady na tvorbu jednotné grafické identity, ale ne náklady na její následnou implementaci. Zároveň je u takto vzniklého konceptu větší šance následné kritiky odborné veřejnosti, což by mohlo mít za následek nižší míru identifikace občanů s novým státním vizuálem.

Touto cestou se postupovalo např. ve Velké Británii nebo ve Švýcarsku. Specifický způsob byl zvolen v Jižní Koreji, kde byla výrobou jednotné vizuální identity pověřena k tomuto účelu vytvořená prezidentská rada, ve které byli kromě vládních úředníků také odborníci ze soukromého sektoru.

ŠÍŘE NASAZENÍ

Úroveň aplikace prvků jednotné identity se stát od státu různí. Liší se především počtem úřadů zapojených do projektu a povinností či dobrovolností implementace. Povinné použití jednotného vizuálu je běžné pro ministerstva, na nižších úrovních bývá použití jednotné identity zpravidla volitelné. Na Slovensku existují v grafické identitě čtyři mírně odlišné stupně státní správy - vrcholné orgány státní správy a ministerstva (jediná úroveň s povinnou implementací); ostatní ústřední orgány státní správy; orgány státní správy a místní orgány státní správy a samosprávy.

Ve všech okolních státech je použití prvků jednotné identity pro resortní orgány ministerstev dobrovolné a na uvážení jednotlivých ministerstev, což ale v důsledku vede k tříštění jednotné identity. Pokud by měla jednotná identita zahrnovat ústřední orgány státní správy, vyjmenované v zákonu č. 2/1969 Sb., bylo by to pravděpodobně nutné nařídít těmto orgánům legislativní úpravou. To by pochopitelně mělo vliv na dobu zavádění jednotné identity. Samozřejmě také platí úměra mezi množstvím participujících úřadů a složitostí aplikace jednotné identity. Zároveň ale s větším počtem do projektu zapojených úřadů roste míra úspor a příznivý je i dopad na estetickou stránku celkové jednotné identity.

Nejen pro potřeby zadávací dokumentace bude nutné nadefinovat jednotlivé úrovně identity pro konkrétní instituce. Navrhujeme rozdělení na tři kategorie:

1. Ministerstva (v případě jejich zahrnutí do jednotné identity pak také PS, Senát a Hrad)
2. Další ústřední orgány státní správy (dle zákona č. 2/1969 Sb.)
3. Ostatní orgány státní správy

Optimálním řešením pro ČR se v tuto chvíli jeví povinné použití prvků jednotné státní identity pro ministerstva, jejich resortní organizace a ostatní orgány státní správy (taxativní seznam viz níže) s jasně daným termínem implementace - tento krok by tedy zahrnoval kategorie č. 1 a 3 výše uvedeného rozdělení. Zároveň by bylo vhodné doporučit dobrovolné (ideálně prozatím dobrovolné a v budoucnu povinné) použití prvků jednotné identity pro ostatní ústřední orgány státní správy, tedy kategorii č. 2. K uvážení je zahrnutí Poslanecké sněmovny, Senátu nebo Kanceláře prezidenta republiky, případně velvyslanectví ČR v zahraničí.

Kategorie 3 by mohla zahrnovat následující úřady: Akademie věd ČR, Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, Archiv bezpečnostních složek, Bezpečnostní informační služba, Celní správa, Česká informační agentura životního prostředí, Centrální depozitář cenných papírů, Centrum pro regionální rozvoj České republiky, Centrum pro studium vysokého školství, Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání-CERMAT, Centrum služeb pro silniční dopravu, CzechTrade - Česká agentura na podporu obchodu, Česká centrála cestovního ruchu, Česká geologická služba, Česká inspekce životního prostředí, Česká národní banka, Česká obchodní

inspekce, Česká rozvojová agentura, Česká správa sociálního zabezpečení, Česká plemenářská inspekce, Česká školní inspekce, Český hydrometeorologický ústav, Český metrologický institut, Český úřad zeměměřický a katastrální, Divadelní ústav Praha, Drážní inspekce, Drážní úřad, Evropské spotřebitelské centrum, Exekutorské úřady, Finanční správa a finanční úřady, Fond dalšího vzdělávání, Grantová agentura, Hasičský záchranný sbor ČR, Hlavní hygienik, Inspektoráty práce, Institut pro veřejnou správu Praha, Justiční akademie, Kancelář Poslanecké sněmovny, Kancelář Senátu, Kancelář veřejného ochránce práv, Katastrální úřady, Krajská vojenská velitelství, Krajské hygienické stanice, Krajské pozemkové úřady, Krajské veterinární správy, Lesy ČR s.p., Matriční úřady, Národní akreditační úřad pro vysoké školství, Národní archiv, Národní památkový ústav, Národní parky, Národní pedagogický institut, Národní technická knihovna, Národní vzdělávací fond, Nejvyšší kontrolní úřad, Okresní správy sociálního zabezpečení, Privum, Ředitelství silnic a dálnic ČR, Správa úložišť radioaktivních odpadů, Správa základních registrů, Správa železnic státní organizace, Stavební úřady městských úřadů, Státní energetická inspekce, Státní fond dopravní infrastruktury, Státní fond rozvoje bydlení, Státní fond životního prostředí ČR, Státní oblastní archivy, Státní okresní archivy, Státní plavební správa, Státní pozemkový úřad, Státní tiskárna cenin, Státní úřad inspekce práce, Státní ústav jaderné, chemické a biologické ochrany, Státní ústav pro kontrolu léčiv, Státní ústav radiální ochrany, Státní zdravotní ústav, Státní zemědělská a potravinářská inspekce, Státní zemědělský intervenční fond, Technická inspekce České republiky, Technologická agentura, Úřad práce, Úřad pro civilní letectví ČR, Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí, Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví, Úřad pro zahraniční styky a informace, Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových, Úřad průmyslového vlastnictví, Úřady vojenských újezdů, Ústav leteckého zdravotnictví, Ústav mezinárodních vztahů, Ústav pro hospodářskou úpravu lesů, Ústav pro odborně technické zjišťování příčin leteckých nehod, Ústav pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv Brno, Ústav územního rozvoje, Ústav zdravotnických informací a statistiky České republiky, Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský, Vězeňská služba ČR, Vojenské lesy a statky ČR, s.p., Výzkumné a zkušební ústavy, Zdravotní ústavy, Zeměměřické a katastrální inspektoráty, Zeměměřický úřad.

Do kategorie 3 by spadala také česká velvyslanectví v zahraničí.

ZDROJE

Primární zdroje

Oznámenie o súťaži návrhov 20205 - MNA, 9. 10. 2015

- zadání veřejné zakázky „Prezentácia krajiny v zahraničí - značka Slovensko“

Zápisnica zo zasadnutia poroty v súťaži návrhov, 11. 1. 2016

- zápis ze zasedání odborné poroty a výběru nejlepšího návrhu

Zmluva o dielo a o poskytnutí licencie č. 130.402/2015-OVDI

- smlouva s vítězným dodavatelem díla „Prezentácia krajiny v zahraničí - značka Slovensko“

Dizajn manual

- manuál logotypu státní správy Slovenské republiky

Pravidlá používania zjednotených logotypov štátnej správy SR

- povinná a doporučená implementace prvků jednotné vizuální identity státní správy Slovenské republiky

Corporate Design des Bundes Republik Österreich

- grafický manuál jednotné vizuální identity Rakouska

Bundesregierung Corporate Design Manual

- grafický manuál jednotné vizuální identity Německa

Primární zdroje jsou dostupné online zde:

<https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/prilohy.zip>

Elektronické zdroje

Das Corporate Design der Bundesregierung

- oficiální stránky jednotné vizuální identity Německa
- dostupné online zde: <https://styleguide.bundesregierung.de/sg-de>

Die Bundesregierung: Weiterentwicklung des Corporate Designs

- stránky agentury Adlerschmidt, která se podílí na správě jednotné vizuální identity Německa
- dostupné online zde: <https://adlerschmidt.de/projekte/die-bundesregierung>

Beyond the Blue Ribbon: An Evaluation of the Rijkshuisstijl from a Branding Perspective

- akademická studie, Cyril Tjahja, Hanzehogeschool Groningen
- publikováno v únoru 2015
- dostupné online zde: https://www.researchgate.net/publication/321225192_Beyond_the_Blue_Ribbon_An_Evaluation_of_the_Rijkshuisstijl_from_a_Branding_Perspective

Nieuwe rijkslogo kost vijftien miljoen

- článek na webu Adformatie z 6. 7. 2011
- dostupné online zde: <https://www.adformatie.nl/digital-transformation-tech/nieuwe-rijkslogo-kost-vijftien-miljoen>

Einheitliches visuelles Erscheinungsbild für die Österreichische Bundesregierung

- článek na webu Design Tagebuch z 22. 5. 2018
- dostupné online zde: <https://www.designtagebuch.de/einheitliches-visuelles-erscheinungsbild-fuer-die-oesterreichische-bundesregierung/>

Die Regierung zahlt für „intern erarbeitete“ Logos einen externen Designer

- článek na webu Addendum z 24. 7. 2018
- dostupné online zde: <https://www.addendum.org/news/regierung-logos/>

Neues Corporate Design verwirklicht

- článek na webu švýcarského magazínu Persönlich z 19. 1. 2007

- dostupné online zde: <https://www.persoenlich.com/marketing/neues-corporate-design-verwirklicht-270492>

Het enige verschil is de 60.000 euro gage

- článek na webu de Volkskrant z 4. 1. 2008
- dostupné online zde: <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/het-enige-verschil-is-de-60-000-euro-gage~b0e826d1/>

New Government department branding set to launch

- článek na webu Design Week z 11. 5. 2012
- dostupné online zde: <https://www.designweek.co.uk/issues/may-2012/new-government-department-branding-set-to-launch/>

Gran parecido entre el futuro logotipo del Gobierno de España y el alemán

- článek na webu španělského deníku El Mundo z 17. 8. 2007
- dostupné online zde: <https://www.elmundo.es/elmundo/2007/08/14/comunicacion/1187096505.html>

El nuevo logotipo del Gobierno español es un calco del alemán

- článek na webu 20minutos z 14. 8. 2007
- dostupné online zde: <https://www.20minutos.es/noticia/267741/0/logotipo/gobierno/aleman/>

